

Po 30-tich rokoch prevádzky po prvýkrát vypustili dolnú nádrž

Občas to tak býva, že čo máme „pod nosom“ – najmenej poznáme. Aj v katastri Východnej by sme našli mnoho zaujímavých lokalít, príťažlivých krásou prírodných scenérií, či vzácnymi historickými objektmi. A ešte čosi. Najvyššie položenú a s výkonom 735 megawattov aj najväčšiu prečerpávaciu vodnú elektrárňu (PVE) na Slovensku.

Elektrárňu Čierny Váh môžeme smelo zaradiť medzi najväčšie technické zaujímavosti Liptova. Dômyselnosť a aj zvláštnu prírodno-technickú krásu tohto diela obdivujú energetici – profesionáli, ale aj laická verejnosť. Pre niektorých Východňanov bola, alebo stále ešte je, doslova súčasťou života. Veď boli pri jej budovaní pred tridsiatimi rokmi a aj dnes tam niekoľkí pracujú.

30 rokov bez problémov

Do krásneho kúta medzi osadami Svarín a Čierny Váh ma priviedla informácia, že energetici vypustili dolnú nádrž. Prvýkrát za tridsať rokov. Po tom, čo bola začiatkom osemdesiatych rokov elektrárňu uvedená do prevádzky, dolná nádrž nebola nikdy prázdna. Až do 15. augusta tohto roku. Pravidelnými kontrolami priesakov sa zistilo, že tzv. injekčná clona hrádze by potrebovala pár kozmetických úprav. Voda sa vypustila na úroveň 3,55 metra pod mi-

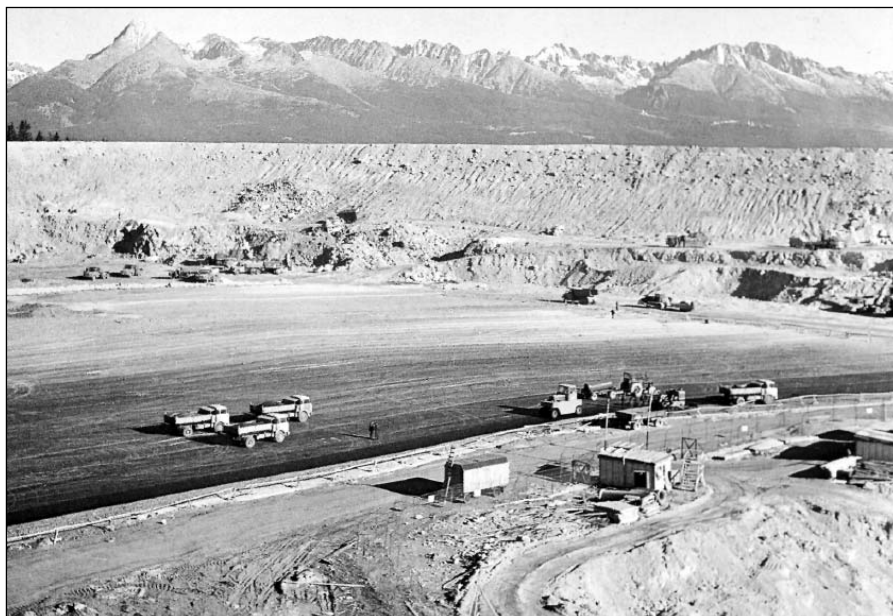
nimálnu hladinu (úplné vypustenie nie je možné), obnovila sa injeckáž a všetko sa vracia do starých koľají. Hladina vody dosiahla minimálnu hladinu 27. septembra.

Údržby menšieho i väčšieho rozsahu sa v elektrárni robia podľa potreby. Napríklad v rokoch 1997 až 2005 prešli postupne všetky stroje – výrobné zariadenia, turbíny, čerpadlá – generálnou opravou.

Na začiatku boli bagre

Elektrárňu spolu s dolnou i hornou nádržou vzbudzujú dojem, že sem patria odjakživa. Areál je udržiavaný, čistučký, aj keď so stopami po zuboch času. Aj ľudia, ktorí tu pracujú alebo neďaleko žijú, si už zvykli na neustále tlmené hučanie, bzučanie a cvrlikanie. Včelami a cvrčkami sú však v tomto prípade turbíny, čerpadlá

(Pokračovanie na nasledujúcej strane)

● *Stavebný ruch pri budovaní hornej nádrže prečerpávacej elektrárne Čierny Váh. Dnes je to omnoho väčšia romantika (obrázok hore).*

Po 30-tich rokoch prevádzky...

● Dolná nádrž elektrárne počas vypúšťania.

a transformátory. A mravenčiu prácu pri prevádzke a údržbe obrovského kolosu vykonáva 31 chlapov – technikov, elektrikárov, zámočníkov.

Prvá etapa výstavby vodných elektrární na území našej republiky začala vybudovaním malých elektrární Pastviny (1936) a Dolný Jelenec, pokračovaním bola výstavba v Dobšinej a následne Ružín či Liptovská Mara s väčšími výkonmi. Kým sa myšlienka postaviť na Čiernom Váhu prečerpávaciu vodnú elektráreň stala skutočnosťou, prešlo mnoho rokov. Vyberali sa vhodné lokality, projekty sa menili a upravovali, aj s ohľadom na zásah do Národného parku Nízke Tatry. Po mnohých prieskumoch a štúdiách bola nakoniec projektová úloha „Prečerpávacía vodná elektráreň Čierny Váh“ schválená protokolom Federálneho ministerstva palív a energetiky z 27. marca 1973 s týmito záväznými ukazovateľmi: celkové náklady stavby 2255,3 mil. Kčs, kapacita 660 MW, ročná výroba 1051 GWh, zahájenie stavby 1974, ukončenie stavby 1981.

Hlavné stavebné práce začali v roku 1976. Prišli bagre, žeriavy, cisterny a iné ťažké mechanizmy. Pri výstavbe diela bolo vybudovaných vyše 3 mil. m³ násypov a 4,5 mil. m³ výkopov (z toho 91 tisíc m³ v podzemí). Stavbári vykonali betonárske práce v objeme 425 tisíc m³ a položili 196 tisíc m³ asfaltbetónového tesnenia. Bolo treba vyhlbiť spodnú nádrž a na kopci o 400 metrov vyššie hornú nádrž, postaviť priehradný múr, budovu elektrárne, podzemné bezpečnostné chodby okolo nádrží, spojovací tunel na

do prevádzky v roku 1980, o rok na to ďalšie tri a v osemdesiatom druhom posledné tri. Šesť z nich je určených na hlavnú výrobu energie, siedmy slúži ako záskokový zdroj pre vlastnú potrebu elektrárne.

Počas skúšobnej prevádzky sa prejavili niektoré závady, ktoré si vyžiadali aj dlhodobjšie, niekoľkotýždňové prerušenie činnosti agregátov. Zároveň to však bola príležitosť odstrániť tieto chyby aj na agregátoch, ktoré ešte neboli uvedené do prevádzky. Je prirodzené, že pri diele takého rozmeru, akým je PVE Čierny Váh, sa vyskytujú drobné problémy počas prevádzky. Uplynulých 30 rokov výborného fungovania však umožňuje oceniť prácu projektantov, konštruktérov, technikov i robotníkov, ktorí sa podieľali na výstavbe diela. Nízka poruchovosť svedčí nielen o dobrej projekcii a výstavbe, ale aj odbornej prevádzke a údržbe zariadení, za čo si môže zásluhy pripísať každý člen tímu, ktorý v PVE Čierny Váh pracoval, či pracuje.

Zásobáreň elektriny

Prečerpávacie vodné elektrárne majú významné a špecifické postavenie v skladbe energetických

zdrojov. Nielenže vyrábajú elektrinu využitím hydroenergetického potenciálu našich riek, ale taktiež dokážu zabezpečiť stabilitu elektrizačnej siete. Vysoko sa cení najmä ich schopnosť okamžite začať vyrábať energiu v prípade jej nedostatku.

Nepravidelný odber elektrickej energie môže spôsobovať prevádzkovateľom elektrizačných sietí ťažkosti. Raz je elektriny priveľa, inokedy primálo. Vtedy nastupujú prečerpávacie vodné elektrárne. Ak je elektriny v sieti priveľa, využijú ju na efektívne prečerpanie vody do horných nádrží. Ak chýba, za niekoľko sekúnd sú ju schopní začať vyrábať. PVE Čierny Váh sa z kľudu na plný výkon rozbehne pri turbínovej prevádzke za 100 sekúnd.

Elektráreň Čierny Váh nedodáva energiu do siete pravidelne. Jej najdôležitejšou funkciou je dispečerska rezerva pre výpadok najväčšieho bloku v elektrizačnej sústave a poskytovanie podporných služieb pre Slovenskú elektrizačnú prenosovú sústavu.

Kolobeh vody

Výroba elektrickej energie a zabezpečenie špičkového výkonu sú založené na spracovaní akumulovanej (Pokračovanie na vedľajšej strane)

● Veľmi zaujímavým technickým „kúskom“ je tento podzemný šikmý výťah, ktorý spája hornú a dolnú nádrž. Kto túži po kondičke, môže ísť po schodoch - je ich zhruba 2 300.

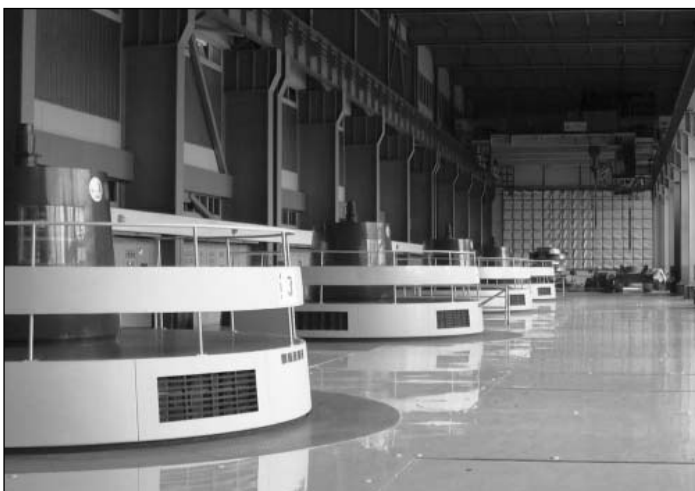

● Pohľad zhora na hornú nádrž, v pozadí hore vpravo vidieť aj dolnú nádrž.

(Dokončenie z predchádzajúcej strany)

vody z hornej nádrže, ktorá sa získa prečerpáním z dolnej nádrže vybudovanej na toku Čierneho Váhu. Okrem prvého naplnenia nádrže je z hľadiska potrieb elektrárne požiadavka na odber vody z prírodných prietokov zanedbateľná a je potrebná len na nahradenie strát výparmi a priesakmi cez hrádze a konštrukcie.

Prietoky rieky Čierny Váh do 8 m³ sa využívajú na výrobu elektrickej energie pre vlastnú potrebu, prietoky nad 8 m³ za sekundu sa prepúšťajú bez energetickeho využitia. PVE Čierny Váh (na rozdiel od všetkých ostatných vodných elektrární na Váhu) prevádzkuje nielen energetickú, ale aj vodohospodársku časť, pričom podmienkou správy povodia bolo nezasahovať do vodohospodárskeho režimu rieky. Pri výrobe elektriny vo vodných elektrárňach nevznikajú žiadne vedľajšie produkty, ktoré by mali vplyv na životné prostredie. Využívaná voda sa nespotrebováva, len sa prevedie cez turboagregáty, pričom odovzdá svoju energiu a odtečie si pokojne ďalej.

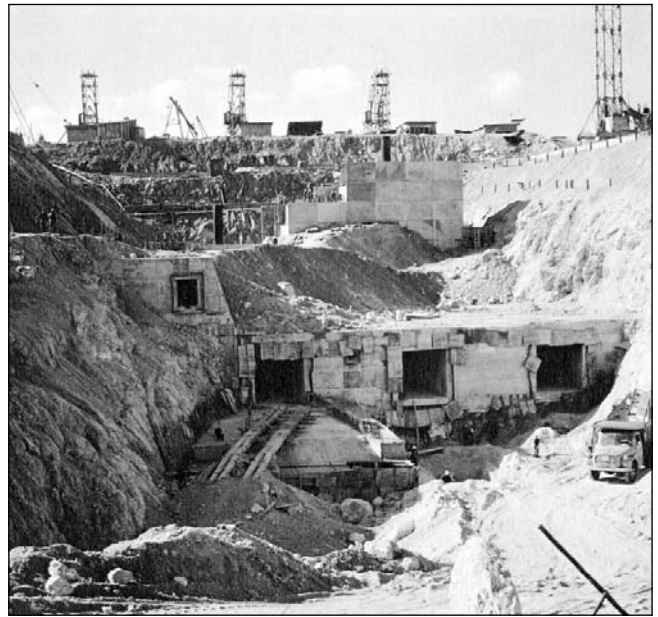
● Agregáty určené na hlavnú výrobu energie. Je ich šesť.

Všetky presiaknuté vody z priestorov elektrárne, ale aj vody zo stanovišť vonkajších transformátorov a z nádvorja, sa pred vypustením čistia, aby vyhovovali prísnyim vodohospodárskym predpisom. A je to vidieť. Doslova pár metrov od budovy je koryto plné rýb.

Čo sa skrýva za plotom?

Princíp výroby elektriny v prečerpávacích vodných elektrárňach spočíva v dvoch krokoch – dostať vodu do nádrže na vyvýšenom mieste a potom ju pustiť naspäť dolu. Potrebujete na to dve nádrže a spojovací kanál a tiež veľa silných a zložitých strojov. Ale až také jednoduché to nie je...

Horná nádrž PVE Čierny Váh sa nachádza na krasovej plošine Vyšné Sokoly v pohorí Kozie chrby. Bola vytvorená umelo výkopom a násypom na kóte Neznáma v nadmorskej výške 1150 metrov. Využitelný objem nádrže je 3,7 mil. m³, čo predstavuje množstvo vody, ktoré by naplnilo vyše 1700 plaveckých

● Výstavba dolnej nádrže.

bazénov. V päte nádrže je po celom obvode vybudovaná štôlna na kontrolu priesakov. Na brehu nádrže je jediná nádrž je jediná vtokový objekt s halou – odkiaľ vedú podzemím tri privádzače vody a komunikačný tunel so šikmým výfahom. Ďalšia cesta k hornej nádrži vedie

po zemskom povrchu v dĺžke 7,5 km z osady Svarín. Cez podzemné privádzače s priemerom 3,8 metra a dĺžkou vyše 1 200 metrov prúdi voda, ktorá pri „ceste“ smerom dolu vyrába elektrinu. Po prekonaní výškového rozdielu 445 metrov prechádza cez turbínu a smeruje do dolnej nádrže. Zaujímavý je aj šikmý výfah, ktorý používajú zamestnanci elektrárne pri kontrole objektu. Dĺžka výfahovej šachty je 535 metrov a čas jazdy zhruba 16 minút. Dolná nádrž má užitočný obsah 3,7 mil. m³, celkový až 5,1 mil. m³ a je prehradená betónovou hrádzou s dĺžkou 375 metrov. Samotná elektrárňa tvorí časť telesa dolnej nádrže. Je v nej šesť prečerpávacích agregátov a na prevedenie prirodzených prietokov Čierneho Váhu je v budove elektrárne inštalovaný ďalší agregát. Výkon elektrárne je vyvedený cez transformátory do rozvodne 400 kV Liptovská Mara vzdušným vedením.

Zopár čísel

Ak je horná nádrž naplnená na maximum, šesť agregátov v turbínovej prevádzke by mohlo pracovať na plný výkon maximálne 5 hodín a 42 minút. Na naplnenie hornej nádrže (čerpádková prevádzka) by 6 strojov potrebovalo 7 hodín a 53 minút. Aj keď to na prvý pohľad vyzerá neekonomicky, dispečing dokáže výrobu a prevádzku zmanažovať efektívne. Od začatia fungovania v roku 1981 elektrárňa vyrobila z prečerpania 7 675 359 MWh elektriny, stroje pracovali spolu 201 033 hodín a spustené boli 99 858 krát.

Michaela Matejková

Foto: autorka, archív elektrárne

Krátko zo športu**FUTBAL**

Muži si na svoje konto k doterajším piatim víťazstvám v jesennom kole pripísali ďalšie dva triumfy: nad súperom z L. Revúc vyhrali 3:1 a v zápase o čelo tabuľky porazili Bobrovec 1:0. K jednej doterajšej prehre pribudla druhá – v Podturni podľahli domácim 4:2.

Aj žiaci si vylepšili bilanciu o dve výhry – futbalistov z Bieleho Potoka porazili 6:0 a rovesníkov z Lubochne doslova rozprášili 20:0. Naši futbalisti prehrali v Bobrovci 2:0. Žiaci majú doteraz na svojom konte osem výhier a dve prehry.

Žiaci v Kormanovom pohári porazili Bobrovec 2:1, remizovali s Kráľovou Lehotou 2:2. Súpera zo Závažnej Poruby sa nedočkali, o výsledku zápasu sa rozhodne za zeleným stolom. Pripravkári doteraz vyhrali dva zápasy, tri prehrali a jeden remizovali.

STOLNÝ TENIS

Naše družstvo stolných tenistov zvíťazilo v Iľanove presvedčivo 17:1.

Podrobnejšie informácie zo športu nájdete aj na stránke TJ Družstevník Východná: www.tjvychodna.webnode.sk.

Aj vy môžete prispieť do východnianskych novín. Radi privítame vaše tipy a námety.

0904 653 071

noviny.vychodna@gmail.com

alebo využite schránku na obecnom úrade.

Slovenské, české a HD TV programy

bez mesačných poplatkov (rek)

0910 612 750
Montáže, poradenstvo

Jesenná tancovačka

Ľudový tanec má aj v dnešnej dobe veľa priaznivcov, no nie každý má možnosť byť členom folklórneho kolektívu, či už z časových alebo iných dôvodov. Vzniká tu teda potreba nájsť iný spôsob, ako sprístupniť ľudový tanec úplne každému, nech si ktokoľvek môže kvalitne zatancovať bez toho, aby sa musel zúčastňovať pravidelných nácvikov a predstavení. Práve z tejto potreby vznikla pred viac ako tridsiatimi rokmi myšlienka „Tanečných domov“.

Na najväčších festivaloch na Slovensku (Pohoda, Východná, Terchová...), ale aj v Tanečných domoch v mestách - hnutie, prezentujúce tradičné tance širokej verejnosti zábavnou, mimoscénickou formou, nachádza v súčasnosti čoraz viac priaznivcov. Podstatou myšlienky je vrátiť tradičné tance z javiska späť medzi ľuďmi, dať im podobu, ktorá nepodlieha zákonitostiam scény, ale má výlučne zábavný charakter.

Účastníci Tanečných domov spoznávajú tradičné tance tak, ako sa vyvinuli vo svojom prirodzenom prostredí, oslobodené od umelých zásahov choreografa. Na základe pravidiel, fungujúcich vo vnútornej štruktúre tanca, sa učia voľne ho používať. Z toho dôvodu sme zorganizovali vo Východnej Tanečný tábor pod názvom Jeseníky (30. 9. – 2. 10. 2011). Tento tábor bol vlastne jedným dlhým, trojdňovým tanečným domom, v rámci ktorého sa účastníci zábavnou formou naučili tanec na úrovni hovorenej reči a stal sa tak jedným z ich vyjadrovacích prostriedkov.

Bol určený pre všetkých záujemcov bez ohľadu na skúsenosti. Výuku vo Východnej zabezpečovali: Mgr.art. Dikaszová, Mgr. Svoreňová, Mgr.art. Marišler, Mgr.art. Michalko, Ing. Brunovská a ľudová hudba Michala Pagáča. V rámci tábora sa účastníci naučili od popredných tanečných majstrov z Vysoké školy múzických umení tance z rôznych regiónov Slovenska. Po večeroch si zábavnou formou osvojovali cez deň naučené motívy a tance.

Ako sa vyjadřila Marianna Svoreňová, jedna z lektoriek: „Všetci účastníci vytvorili úžasnú atmosféru... pohybovo – spevácko – hudobnú... až bláznivú. Bola to príjemná záťaž na bránicu a všetky mimické svaly. Energiu z tohto prekrásneho víkendu budem ešte dlho čerpať a už teraz sa teším na ďalšie podobné akcie, ktoré sa vo Východnej uskutočnia.“

A ja len dodám, že sa naozaj všetci tešíme a dúfame, že sa postupne k nám pripoja i domáci... Z toho by som sa osobne obzvlášť radoval ja, keďže rodom pochádzam z Východnej.

Vlado Michalko

Škôlkari sa tešia na zaujímavé aktivity

Po prázdninách priestory materskej školy opäť ožili detskou vravou, smiechom no a trošku aj plačom. Plač sa ozýval naozaj len chvíľu, pretože deti sa na nové prostredie adaptovali pomerne rýchlo.

V tomto školskom roku nedošlo v materskej škole k žiadnym personálnym zmenám a v prevádzke sú dve triedy, ktoré navštevuje 32 detí a ďalšie 4 nastúpia v priebehu školského roka. Pre deti je pripravených veľa zaujímavých akcií, niektoré s aktívnou účasťou rodičov, aj naďalej sa budeme zapájať do rôznych ponúkaných envi-

ronmentálnych programov a súťaží, v spolupráci s múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva zorganizujeme prezentácie na tému „Príroda, život v nej a jej ochrana“, čo je v súlade s našim zameraním. Materská škola pripravila návrh spolupráce s materskými školami v družobnom meste Nadlak v Rumunsku, na ktorej sa dohodli učiteľky tamojšej a našej materskej školy na pracovnej návšteve, ktorá sa uskutočnila v máji. Čakáme na ich odpoveď a ponuku a po podpísaní dohody o spolupráci bude zrealizovaných niekoľko pekných a zaujímavých aktivít. (ah)

V škôlke obnovili dopravné ihrisko

V areáli materskej školy sa v lete konečne podarilo dokončiť rekonštrukciu dopravného ihriska. Staré ihrisko už slúžilo viac-menej len ako plocha na hru, malo poškodený asfalt a staré dopravné značenie.

O podrobnostiach informovala riaditeľka škôlky Anna Hošková: „Dopravné ihrisko sme začali rekonštruovať pred viac ako dvoma rokmi, kedy bol vypracovaný projekt „Tisíc krokov bez nehody“. V rámci realizácie tohto projektu nám Komunitná nadácia Liptov poskytla finančný príspevok vo výške 331,94 eur, finančnú pomoc nám hneď na začiatku poskytol aj urbár vo Východnej 232,36 eur a Rada rodičov pri materskej škole 265,55 eur. Za tieto finančné prostriedky boli zakúpené pre deti bicykle, trojkolky, kolobežky, motokáry, dopravné značky, prilby a reflexné vesty. O novú asfaltovú plochu a úpravu terénu sa postaral obecný úrad a Cestné stavby. Najdlhšie sa riešilo dopravné značenie na asfaltovú plochu, pretože plán na toto značenie nám nevedel nikto vyhotoviť, hoci sme sa obrátili priamo na odborníkov. Po niekoľkých ponukách, ktoré boli všeobecné a nie priamo na mieru, nám takýto projekt nakoniec zabezpečil pán Vladimír Hoško, ktorý na dopravné značenie daroval aj farbu. Na zameranie tohto plánu na asfaltovú plochu sa nám ponúkol Ing. Juraj Blaško, až potom sme mohli dopravné značenie namaľovať s aktívnou pomocou všetkých zamestnancov materskej školy.

Naša veľká vďaka patrí všetkým,

ktorí nám akokoľvek pomohli a vďaka takejto pomoci a spolupráci môžu deti využiť získané teoretické poznatky aj v praxi, a tak si osvojiť pravidlá bezpečnosti cestnej premávky, čo je cieľom dopravnej výchovy v materskej škole. Prostredníctvom edukačných aktivít deti získavajú kompetencie, aby sa vedeli správať v cestnej premávke, správne reagovali na svetelnú signalizáciu a niektoré dopravné značky, vedeli sa správať na ceste, či už ako chodci, alebo aj na bicykloch, aby používali prechody pre chodcov, aby používali reflexné prvky aj ochranné prilby, zlepšujú si hrubú motoriku a orientáciu v priestore. Toto všetko smeruje k predchádzaniu nehodovosti na cestách.“ (red)

Foto: archív MŠ

Triedime odpady

Naša škola sa zapojila do školského recyklačného programu Recyklohry. Program usporadúva spoločnosť ASEKOL SK, ktorá zaisťuje zber a recykláciu elektrozariadení, ktoré už doslúžili. Cieľom projektu je zvýšiť povedomie o triedení odpadov u mladej generácie a tiež zaisťiť recykláciu drobných elektrozariadení v čo najvyššej miere.

V rámci projektu Recyklohry je naša škola vybavená zbernou nádobou na vyradené drobné elektrozariadenia a je umiestnená vo vestibule školy. Každý žiak bude môcť do školy nosiť nepotrebné drobné elektrospotrebiče (napríklad starý mobil, kalkulačku, telefón, elektrohračku, drobné počítačové vybavenie, discman alebo MP3 prehrávač, ale tiež napríklad varnú kanvicu, kulmu, fén, aku skrutkovač atď.). Naši žiaci sa môžu zapojiť tiež do zábavných hier a súťaží, výtvarných či fotografických úloh a kvízov z oblasti triedenia a recyklácie odpadov, ktoré bude organizátor projektu zadávať. Za nazbierané drobné elektrozariadenia a splnené úlohy získa naša škola body, za ktoré žiakom budeme môcť obstaráť rôzne učebné pomôcky, hry aj vybavenie pre voľný čas. Katalóg odmien a ďalšie informácie o projekte sú k dispozícii na www.recyklohry.sk.

Rodičia, aj vy sa môžete do Recyklohier zapojiť. Ak máte doma vyradené drobné elektrospotrebiče, venujte ich svojim deťom. Zaisťíte tak ich recykláciu a svojim deťom pomôžete získať body na nákup odmien. Pokračujeme aj v zbere papiera. Prosíme žiakov a rodičov, aby uviazaný papier priniesli do školy a odovzdali ho školníkovi na odváženie a zapísanie. Peniaze za vyzbieraný papier putujú do fondu Rady rodičov.

Mgr. Bronislava Lištiaková

Poľovnícke psy skladali skúšky

● Poľovníci a ich štvornohí zverenci pri vyhlasovaní výsledkov.

Poľovnícke združenie Grúň Východná má k dispozícii ďalšieho psíka, ktorý úspešne absolvoval farbiarske skúšky malých plemien na potvrdenie tzv. poľovnej upotrebitelnosti na dohľadávku srnčej zveri.

Alpský jazvečíkovitý durič, ktorého majiteľom je Vladimír Lehotský, upotrebitelnosť dosiahol spolu s ďalšími šiestimi psíkmi na farbiarskych skúškach malých plemien, ktoré sa uskutočnili 2. októbra v revíri PZ Grúň Východná, v lokalite Strelnica a Rusnačka. Z prihlásených ôsmich psov sa skúšok zúčastnilo sedem. Jeden vodič so svojim štvornohým zverencom zo skúšok odstúpil a ostatní šiesti psíci obstáli v 1. cene a stali sa tak oficiálne spôsobilí na dohľadávku srnčej zveri. Najúspešnejším psom a celkovým víťazom skúšok sa stal hrubosrstý jazvečík, ktorého majiteľom je Karol Fašánok z Jakubovian. Usporiadateľom skúšok pre poľovné psy je Okresná organizácia Slovenského poľovníckeho zväzu Liptovský Mikuláš. O úspešnosti zúčastnených psov rozhodovali rozhodcovia: Milan Špirko (Lúčky) a Ľubomír Chovan (PZ Kamenistá Východná). V poľovnom združení Grúň majú spolu 6 poľovne upotrebitelných psov: na dohľadávku jelenej zveri jedného Bavorského farbiara, dva duriče (Alpský jazvečíkovitý durič), na dohľadávku srnčej zveri dvoch psov (Alpský jazvečíkovitý durič) a jed-

ného brlohára (Hrubosrstý jazvečík). Členovia PZ Kamenistá vlastnia v súčasnosti 4 poľovne upotrebitelné psy: na dohľadávku jelenej zveri anglického farbiara (Bladhaund), na dohľadávku srnčej zveri dva sliediče (Anglický špringeršpaniel) a jedného brlohára (Welsh terriér). Oba poľovné združenia tak spĺňajú potrebné počty psov určené zákonom o poľovníctve. Dňa 16. 10. by sa mali vo Východnej uskutočniť aj tzv. predbežné farbiarske skúšky, čo sú vrcholové skúšky psov – farbiarov a po ich úspešnom absolvovaní sú tieto psy spôsobilé na dohľadávku jelenej zveri.

Pri farbiarskych skúškach malých plemien musí pes zvládnuť sedem disciplín, ktoré hodnotia rozhodcovia. Pes musí

dohľadať zver po stope starej najmenej 12 hodín – pri malých plemenách je stopa pofarbená (farba v poľovníckej terminológii znamená krv) a pri predbežných farbiarskych skúškach je bez farby. Ďalej musí úspešne absolvovať tzv. odloženie, kedy musí na príkaz zostať na mieste minimálne 5 minút voľne odložený, alebo na rozvinutom farbiarskom remeni sám a čakať v absolútnom klude na príchod svojho pána. Ďalšími disciplínami sú sledenie a vodenie na remeni, správanie sa po výstrele, je hodnotená aj hlasitosť psa ako cenná vlastnosť a hodnotí sa aj celková poslušnosť. Zložením skúšky je pes oficiálne pripravený na uplatnenie v poľovníckej praxi.

V poľovníckej kynológii sa rozlišujú rôzne druhy psov – duriče, farbiare, stavače, sliediče, brloháre. Farbiare patria k elite medzi poľovnými plemenami, a keď sú správne vycvičené, dokážu vyhľadať zver podľa stopy krvi aj po viac ako tridsiatich hodinách po postrelení.

Text a foto: mm

● Zástupca PZ Grúň V. Lehotský (vľavo) pri preberaní osvedčenia.

POĎAKOVANIE ZA ÚRODU

*Vďaka Ti Bože, nebeský Otče,
za krásu sveta, za každý plod,
za plné klasy, za poľné kvieťa,
za dary zeme, lesov a vôd.*

*Požehnaj Pane, role a stráne,
aby bol sýty celý Tvoj svet,
posilni všetky robotné dlane,
keď idú orať, siať, zbierať chlieb.*

Prišiel október, príroda sa pomaly odieva do zlatožltého šatu, chladné noci a rána, padajúce listy zo stromov nám dávajú najavo, že je tu jeseň. Polia a záhrady pustnú, len slnečné lúče babieho leta ešte zohrievajú našu zem, životelku. Úrodu sme zniesli do pivníc a zviezli na šopy. Krájame už z nového chleba a tešíme sa z toho, že máme dostatok telesného pokrmu. Berieme to ako samozrejmosť, že keď do zeme zasadíme, zasejeme, chceme ťať aj úrodu. Ale či sa pri zbere úrody zamyslíme aspoň na okamih nad tým, že každé semienko, ktoré vyklíči a neskôr dozrie v plody, spravuje Božia moc? Mali by sme na to myslieť pri každom dúšku vody a každom súste, ktoré kladieme do úst a ďakovať Pánu Bohu, za všetky dary, ktoré od neho prijímame, za jeho požehnanie.

V nedeľu, 2. októbra, sme v našom Božom chráme ďakovali Pánu Bohu na slávnostných Službách Božích za

chlieb, pokrm každodenný, za tohtoročné úrody, aj za každý prejav jeho milosrdenstva. Za sprievodu organu vchádzali do chrámu sestra farárka, brat dozorca, Sofinka a Simko Sabovi s chlebom a vodou k oltáru, na ktorý deti z besiedky a mládež uložili všetko to, čo sa u nás urodilo. Uprostred týchto kvietkov a plodov tri slová „Vďaka Ti, Bože“, vystihli vďačnosť za všetky Božie dary. Počas celých slávnostných Služieb Božích, sestra farárka v modlitbách, v žalme, ale aj v kázni ďakovala Pánu Bohu, za naše životy, za slnko, ktoré pôdu, záhrady a sady hrialo, aj za oblaky, z ktorých požehnanie v daždi na zem padalo, za zdravie a silu pri všetkých našich prácach. Ďakovala za dar viery, za dary telesné, ale najmä dary duchovné, aby sme skrze Ježiša Krista, vždy prinášali Bohu obeť chvály, to je ovocie pier, vzťahujúcich Jeho meno. Mali by sme ďakovať srdcom, lebo len čisté srdce vie byť plné vďaky a lásky nielen Pánu

Bohu, ale aj svojim blíznym. Slávnostné Služby Božie obohatil piesňou aj spevokol dospelých Jordán.

Ďakujeme Pánu Bohu za to, že sme z Jeho milosti mohli prežiť slávnostný, nedeľný deň, plný vďaky za Jeho dobrodenie.

*Za všetko Ti vďaka, Bože preláskavý,
požehnal si chleba, daj ho užiť v zdraví.*

Zuzana Mikušová

Školský rok v plnom prúde

Letné prázdniny ubehli ako voda, škola sa zaplnila dňami detí a ich prázdninovými zážitkami. Slávnostný začiatok nového školského roka 2011/2012 započal v Evanjelickom dome vo Východnej. Žiakom sa prihovorili pán riaditeľ, pán starosta a jeho zástupca, pán farár, ktorí zažehali žiakom chuť do učenia, trpezlivosť a snahu učiť sa.

Našu školu v súčasnosti navštevuje 168 žiakov, ktorých vyučujú 17 učiteľia a jedna pedagogická asistentka. Máme 11 tried a jedno oddelenie školského klubu detí.

Život školy však nie je len vyučovanie, ale aj rôzne aktivity a hry v záujmových krúžkoch. Naša škola zastrešuje 14 krúžkov, ktoré vedú učiteľia našej školy. Viac informácií sa dozviete z našej webstránky www.zsvychodna.edu-page.org, ktorá je pravidelne aktualizovaná a plná oznamov a fotografií.

Mgr. Bronislava Lištiaková

Foto: archív ZŠ

Z obecného zastupiteľstva

13. 9. 2011

OZ schvaľuje:

• Dohodu o umiestnení rúrového vedenia dažďovej kanalizácie medzi obcou Východná a Jánom Žiakom, Východná 494.

• Uzavretie zmluvy medzi C & K Company, s. r. o., Turzovka na zhotovenie diela Odvodnenie časti miestnej komunikácie Za Meštekom za cenu 12 873,24 € s DPH.

• Predĺženie nájomnej zmluvy so S. Berešikovou, Východná 191 do 31. 12. 2012.

• Dodatok č. 2 k VZN č. 1/2008 o poplatkoch ZŠ, MŠ a školských zariadení, v časti úpravy finančných úhrad školskej jedálne.

• Prenájom bytu v budove MŠ Východná

pre: Evu Petrovičovou, bytom Východná 191, do 31. 12. 2012.

• Finančný príspevok pre Miestny odbor Matice slovenskej vo Východnej vo výške 200 €.

• Zakúpenie materiálu a kazety pre digitálny príjem STV1 a STV2 firmou Electris Banská Bystrica v hodnote 1 179 € s DPH.

• Predĺženie nájomnej zmluvy s Ľubicou Debnárovou v rodinnom dome s. č. 612 do 31. 12. 2012.

OZ berie na vedomie:

• Správu o kontrole uznesení z minulých OZ.

• Informáciu o budúcej výstavbe bytového

domu 16 b. j. vo Východnej na pozemku parc. č. C KN 4127/2 firmou Metrostav, a. s.

OZ žiada:

• Starostu obce, aby jednal vo veci odkúpenia bytového domu vo Svaríne.

• Starostu obce, aby pripravil nové propagačné predmety Obce Východná.

• Starostu obce o prípravu označenia obce a zabudovanie informačnej tabule Obce Východná.

OZ ukladá:

• Vedúcemu VPS Východná vypracovať kalkuláciu nákladov na porez piliarskej guľatiny na pásovej píle a návrh cenníka výkonu služieb uvedeného zariadenia.

Dôchodcovia a matičiari v septembri

Členovia JDS a matičiari absolvovali 26. septembra športovo-turistickú vychádzku ku Tillnerovej chate, ktorú Východňania poznajú ako „maliarsku búdu“. Krásny jesenný deň splnil tento zámer, aby sme si pripomenuli, kde žil maliar a výtvarník Michal Tillner. Starší občania poznali jeho, aj jeho manželku a tiež praktičku, ktorá sa u „majstra“ učila maľovať krásy liptovskej prírody a Tatier. Pospomínali sme na časy, keď sa s nimi ľudia stretávali v obci. Po prechádzke sme sa občerstvili v Hasičskom dome dobrým guľášom, ktorý medzitým navarili menej mobilní dôchodcovia a zablahoževali sme jubilantom. Posťažovali sme si na rozkopanú dedinu, ako aj na boľavé

nohy a chrbty, po skončení jesenných prác na poli a v záhradách. Pochváli sme aj tohtoročnú úrodu.

Posledný septembrový deň sme sa

opäť stretli v Hasičskom dome na členskej schôdzi Miestneho odboru Matice slovenskej, kde sme sa podrobnejšie oboznámili so životopisom M. Tillnera a jeho dielom. Keďže bol aj vášnivým zberateľom umeleckých predmetov a starožitností, sústredil ich do múzea v Malackách, pretože tam vyrastal u starých rodičov. Otvorenia múzea sa nedožil, dokončili to za neho manželka a jeho žiačka. Manželka už tiež nie je medzi nami, ale dielo Tillnera, ktorý mal rád Východnú, ďalej slúži pre potešenie ľudí. Mnohí v obci majú od neho obrazy, ktoré im daroval.

Schôdza pokračovala poznatkami z celoslovenského snemu Matičiarov, ktorý sa konal v Martine. Porozprávala o tom predsedníčka Anna Brezinová. Odovzdali sme členom preukazy Matice slovenskej. Ku koncu septembra je v organizácii 75 členov. Schválili sme plán činnosti do konca kalendárneho roka a v diskusii zazneli aj návrhy pre ďalšiu činnosť organizácie na budúce obdobie.

M. Petrenková

MICHAL TILLNER – maliar z „búdy“ (* 25. 5. 1895 Viedeň + 18. 2. 1975 Bratislava)

Michal Tillner pochádzal zo starého habánskeho rodu. Narodil sa vo Viedni, kde boli jeho rodičia na robotách, ako tomu bolo v tých časoch zvykom. Detstvo prežil u deda v Malackách. Po I. svetovej vojne študoval na umelecko-priemyselnej škole vo Viedni. Život Michala Tillnera je obdivuhodným príkladom neustáleho obohacovania poznatkov a vytrvalého zápasu o vlastný umelecký výraz. Tieto črty boli pre potomka starej habánskej rodiny príznačné až do vysokého veku.

V rokoch 1910 - 37 prešiel zväčša pešo veľkú časť Európy, dostal sa až do Strednej Ázie a do severnej Afriky. Od roku 1940 sa začal sústavne venovať maliarstvu, hlavne krajinárstvu. Medzi jeho najvýraznejšie inšpirácie patrilo okolie Východnej a Záhorie. V čase druhej svetovej vojny prišlo na Slovensko ťažké obdobie zlých pomerov a Tillnera, ktorý sa zapojil do protifašistického odboja a ilegálne pomáhal obetiam perzekúcie, za protištátnu činnosť uväznili. Významným zlomom v živote Michala Tillnera bolo jeho stretnutie s neskoršou manželkou Lilly. Jej sa podarilo primäť už zrelého muža, aby sa po skončení vojny natrvalo usadil v Bratislave.

Dvesté výročie narodenia M. M. Hodžu

Vo štvrtok, 22. septembra 2011, sme sa spolu so sestrami z nášho cirkevného zboru zúčastnili slávnostných služieb Božích v Lipt. Mikuláši, ktoré sa konali pri príležitosti 200. výročia narodenia Michala Miloslava Hodžu. I v tento pracovný deň sa evanjelický kostol zaplnil domácimi veriacimi, ale aj hosťami z okolitých zborov.

V úvode veriacich privítali br. farár Marián Bochnička a primátor mesta Alexander Slafkovský, ktorí vyzdvihli osobu a dielo tohto národovca, hlavne jeho prínos pre mesto, kde pôsobil ako evanjelický farár takmer 30 rokov. Počas služieb Božích ďalej liturgovali sestra seniorka LOS Katarína Hudáková a Vladimír Ferenčík. Zvesťou slova Božieho poslužil brat biskup Východného dištriktu Slavomír Sabol, ktorý na biblickej postave starozmluvného Jozefa poukázal na potrebu ľudí v cirkvi, ktorí by mali sny a vízie o cirkvi a pod vedením Ducha Božieho pracovali rovnako ako M. M. Hodža pre cirkev i pre národ, aj napriek utrpeniu a ťažkostiam. Po krátkom hudobnom vstupe a pozdravoch hostí zaznela v závere služieb Božích evanjelická hymna Hrad prepevný...

V rámci osláv sa konala v kostole

po službách Božích aj inaugurácia novej poštovej známky s portrétom M.M. Hodžu, ktorú predstavil jej autor Ivan Schurman. Predtým sme si vypočuli životopis M.M. Hodžu v podaní Dany Fiačanovej.

Dištriktuálny biskup VD S. Sabol potom zasadil s pomocou prítomných farárov a rodákov lipu - v poradí už ôsmy Reformačný strom - oproti starej fare pri Galérii P. M. Bohúňa. Následne položili veniec k pamätnej tabuli M. M. Hodžu na starej evanjelickej fare, v ktorej sa nachádza expozícia Tatrín a Žiadosti slovenského národa a novootvorená výstava „Významné osobnosti mesta Liptovský Mikuláš na poštových známkach“, medzi ktorými dominovala nová známka.

Prežili sme tak krásny a požehnaný deň, v ktorom sme nielen spomínali na významnú osobnosť nášho slovenského národa, ale zároveň sme boli i povzbudení a vyzvaní k tomu, aby sme aj my ochotne prinášali obete pre svoju vieru v Boha a celým srdcom i životom Mu slúžili.

Marcela Sabová

Na cyklopretekoch viac súťažiacich ako vlni

V nedeľu, 11. septembra, Základná škola Východná spolu s obecným úradom zorganizovali 6. ročník „Cyklistických pretekov Východnou“. Zúčastnilo sa 49 pretekárov, ktorí si merali sily v slnkom zaliatom areáli amfiteátra. Súťažilo sa v kategóriách podľa ročníkov. Tridsať vecných cien venovala škola spolu s obecným úradom a hlavnou odmenou bol horský bicykel od Urbáru Východná, ktorý je určite v správnych rukách Marka Gajdoša zo 6. triedy. Všetkým účastníkom, ktorí našli odvahu postaviť sa na štart a naplnili tak myšlienku podujatia: „Aj to je cesta ku zdraviu!“ patrí náš obdiv. Tešíme sa na stretnutie opäť o rok na VII. ročníku pretekov. (b1)

Foto: archív MKS

VI. ročník - Cyklistické preteky - výsledky v jednotlivých kategóriách:

Deti MŠ mladší: 1. Tobias Petraško, 2. Viktória Hybenová, 3. Sameo Rusnák. **Deti MŠ starší:** 1. Alex Petraško, 2. Martin Filip, 3. Dominik Ninaj, 4. Patrícia Rusnáková. **1. Predkategória (2004 - 2005):** 1. Patrik Halahyja, 2. Patrik Krupa, 3. Simon Gajdoš, 4. Filip Kráľ, 5. Marek Stano, 6. Matúš Hyben, 7. Ján Koreň, 8. Nelka Lazarová. **2. Predkategória (2002 - 2003):** 1. Jozef Zubaj, 2. Ľubomír Girášek, 3. Stanko Koreň, 4. Matúš Družbacký, 5. Alexan-

der Brown, 6. Marek Zubaj. **Najmladšie žiačky (2000 - 2001):** 1. Simona Kráľová, 2. Ema Krupová, 3. Lenka Uličná, 4. Anna Gajdošová, 5. Lucia Družbacká, 6. Klaudia Juríková. **Najmladší žiaci**

(2000 - 2001): 1. Lukáš Ilavský, 2. René Zubaj, 3. Marko Gajdoš, 4. Jaroslav Gajdoš, 5. Zdenko Jurčo. **Mladšie žiačky (1998 - 1999):** 1. Andrea Marciníková, 2. Diana Majerčíková. **Mladší žiaci (1998 - 1999):** 1. Pavol Jurík, 2. Pavel Krupa, 3. Marek Krupa, 4. Matúš Zubaj, 5. Lukáš Gajdoš, 6. Pavol Strela, 7. Martin Krupa. **Staršie žiačky (1996 - 1997):** 1. Veronika Strelová. **Starší žiaci (1996 - 1997):** 1. David Debnár, 2. Juraj Stano, 3. Dušan Debnár, 4. Adrián Krupa, 5. Robo Pišta, 6. Pavol Šveda. **Muži (1995 a starší):** 1. Patrik Kokavec

Tombola - Hlavná cena:

Horský bicykel - Marko Gajdoš.

